

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ยอดรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏ เดิมชื่อว่า รอยพระบาทพลวงนั้น ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี รอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏ เป็นรอยพระพุทธรูปบาทที่อยู่บนยอดเขาสูงที่สุดในประเทศไทย สูงกว่า 1,050 เมตร จากระดับน้ำทะเล จนต้องปีนขึ้นไปตามไหล่เขาถึง 12 ชั้น รอยพระพุทธรูปบาท มีลักษณะเป็นรอยบนหินแผ่นใหญ่ มีรอยลึกประมาณ 2 เมตรเศษ กว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร ก้นพบที่ยอดเขาพระบาทห่างจากที่ทำการอุทยานเขาคิชฌกูฏราว 4 กิโลเมตร (เขาพระบาทพลวงจันทบุรี. ออนไลน์. 2558)

ส่วนการนมัสการรอยพระพุทธรูปบาท พระครูธรรมสรคุณ (ม.ป.ป. : 10) ได้สรุปไว้ในหนังสือประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏ (พลวง) ว่าได้เริ่มมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2397 เมื่อนายตั้ง สิงขรบาท ชาวบ้านพลวง ตำบลพลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีพบรอยพระพุทธรูปบาทบนยอดเขา หลังจากนายตั้งแจ้งการค้นพบดังกล่าวต่อหลวงพ่อเพชรเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีสมัยนั้น ให้ทราบอย่างเป็นทางการแล้ว ทางเจ้าคณะจังหวัดได้ไปดูด้วยตนเองก็พบสิ่งแปลกประหลาด และมหัศจรรย์หลายประการกล่าวคือ พบว่าศิลาแผ่นใหญ่บรรจุคนนั่งได้เป็นร้อยกว่าคน บนยอดเขาสูงสุด กว้าง 1 ยาว 2 เมตร ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของรอยพระพุทธรูปบาทนั้นยังมีหินกลมก้อนหนึ่งใหญ่มาก เรียกกันว่า “หินลูกพระบาท” สามารถตั้งอยู่ได้คล้าย ๆ ลอยอยู่โดยไม่ติดกับภูเขา ส่วนใด ชาวบ้านเล่ากันต่อมาว่าเคยมีคนเอาด้ายสายสิญจ์คล้องหินดังกล่าวและสามารถแล้วหลุดมาได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีหินก้อนใหญ่อีกลูกหนึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับหินลูกพระบาทนี้ ก็มีลักษณะคล้าย ๆ “รอยพระหัตถ์” ไปรับหินก้อนนี้ พระบาทแห่งนี้ไว้

จากลักษณะของรอยพระพุทธรูปบาทดังกล่าวจึงได้เริ่มมีการนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏ โดยในช่วงแรกนายตั้ง สิงขรบาท เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้นำพาศรัทธาสาธุชนไปนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทพลวง ระหว่างวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3 จนในที่สุดได้กลายมาเป็นประเพณีที่ทำสืบทอดกันตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ความนิยมของประชาชนในการไปนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏขยายตัวอย่างกว้างขวางจากความศักดิ์สิทธิ์ของรอยพระพุทธรูปบาทที่มีการเล่ากันต่อมา เช่น เมื่อ พ.ศ. 2513 มีผู้ชายที่มีไข้พุทธรักษาจนดีขึ้นไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ แต่ไม่มนัสการรอยพระพุทธรูปบาท เขาหัวเราะคล้าย ๆ เป็นเรื่องน่าขบขันที่เห็นคนนี้หลงไปกราบไหว้หิน หลังจากนั้นสักครู่เดียว ชายผู้นั้นก็รู้สึกง่วงนอนก็เลยไปนอนบนแผ่นหินทางทิศใต้ของรอยพระพุทธรูปบาท เมื่อหลับไปนั้นเขาฝันว่าวิ่งลงมาจากที่สูง

แต่จริง ๆ แล้วไม่ได้วิ่ง กลับใช้หลังวิ่งและกิ้งลงไปกระทบหินศิระตะกเป็นแผลหลายแผล จนสลบไปหลายชั่วโมง เขามีความตั้งใจเป็นอย่างมากทางคณะกรรมการพระบาทได้ช่วยกันปฐมพยาบาลฟื้นขึ้นมา ก็พาเขาผู้นั้นไปกราบขอขมาลาโทษที่รอยพระพุทธรบาทก็อาการค่อยทุเลาเบาบางขึ้นทันที และก็กลับไปด้วยความปลอดภัย

อีกเหตุการณ์หนึ่ง มีหญิงสาววัยรุ่นมาจาก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ไม่เคารพรอยพระพุทธรบาทแต่เหยียบย่างไปทั้งรองเท้าไม่ถอดรองเท้า ขณะนั้นมีลมพัดอย่างแรงพัดเอาร่างของนางปลิวว้างจนไปชนเอาหินสลบไป เศษบุญคุณกรรมการพระบาทรับเอาไว้ทัน

ในปี พ.ศ. 2513 นี้ มีเหตุเรื่องเล่าว่ามีแม่ชีจีนคนหนึ่งถือศีลกินเจ เดิมทีประจำอยู่เขาสามมูขจังหวัดชลบุรี ได้เดินทางไปนมัสการรอยพระพุทธรบาท เห็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และอัศจรรย์ต่าง ๆ ก็คิดอยากจะอยู่บนยอดเขานี้ตลอดไป ไม่ยอมลงไป ฉะนั้นลูกหลานจึงพร้อมใจกันไปสร้างกุฏิให้อยู่เป็นพิเศษ 1 หลัง แม่ชีคนนี้อยู่คนเดียวบนยอดเขาโดยมีเสื่อมาอยู่เป็นเพื่อนด้วยจนมรณภาพ

ต่อมาท่านพ่อฉาง เจ้าอาวาสวัดพลวงได้รับเป็นผู้จัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทพลวงจนถึง พ.ศ. 2510 เมื่อท่านชราภาพมากจึงมอบหมายให้คณะสงฆ์อำเภอมะขามจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทต่อมา แต่คณะสงฆ์อำเภอมะขามรับงานได้เพียงห้าปีก็ไม่สามารถบริหารจัดการให้ดีได้ จึงมอบสิทธิ์การจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทแก่พระครูธรรมสรคุณ ท่านพ่อเขียน ขนุทธโร) เจ้าอาวาสวัดกะทิง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา

เมื่อท่านพ่อเขียนเข้ามาบริหารงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทท่านได้ เปลี่ยนชื่อรอยพระบาทพลวงเป็นรอยพระบาทเขาคิชฌกูฏ และจัดสร้างที่พักสงฆ์เพื่อเป็นอาคารบริหารการจัดงานอย่างจริงจัง งานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏได้รุ่งเรืองเป็นที่รู้จักทั่วประเทศไทยและต่างประเทศ เมื่อมีประชาชนมาอาศัยอยู่หนาแน่นในเขตพื้นที่การจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทฯ กรรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แบ่งส่วนราชการออกจากอำเภอมะขาม โดยใช้ชื่อว่า อำเภอเขาคิชฌกูฏ ตามนามรอยพระบาทที่ท่านพ่อเขียนขอตั้ง ท่านพ่อเขียนเองก็ได้ฉายาว่าเทพเจ้าแห่งเขาคิชฌกูฏ เพราะศรัทธาสาธุชนหลังไหลกันมานมัสการรอยพระพุทธรบาทและกราบไหว้ท่านนับเป็นจำนวนกว่าล้านคน และมีรายได้จากการจัดงานเป็นเงินหลักร้อยล้านบาทขึ้น ต่อมาส่วนราชการกำหนดให้เขาคิชฌกูฏเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ท่านพ่อเขียนจึงได้ทำข้อตกลงกับกรมอุทยานแห่งชาติฯ ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรดูแลที่พักสงฆ์วัดกะทิงบนยอดเขาสำหรับไว้จัดงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2558 และอาจมีการทำข้อตกลงต่อเป็นช่วง ๆ ไป (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2554 : 29)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 ท่านพ่อเขียนมรณภาพลง การจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทฯ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาได้ เริ่มพบปรากฏการณ์ความขัดแย้งขึ้น กล่าวคือ พระอาจารย์ ก (นามสมมุติ)

ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสบริหารจัดการวัดกะทิง และได้ส่งปลัดนาย ข (นามสมมุติ) ผู้ซึ่งทำหน้าที่ไวยาวัจกร ดูแลเรื่องการเงินของวัดตั้งแต่สมัยหลวงพ่อเขียนยังมีชีวิตอยู่ การปลัดนาย ข (นามสมมุติ) ออกจากตำแหน่งไวยาวัจกรของวัดกะทิง มีสาเหตุมาจากในอดีตที่นาย ข (นามสมมุติ) ได้เคยไปฟ้องท่านพ่อเขียนเกี่ยวกับการทำงานของพระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ในสมัยที่ยังเคยช่วยงานนมัสการฯ บนเขาคิชฌกูฏ แต่พระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) มีปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใสเกี่ยวกับการเงิน ทำให้หลวงพ่อเขียนไม่ไว้ใจให้พระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ทำงานเกี่ยวข้องกับการนมัสการฯ อีกต่อไป ดังนั้น เมื่อกลับมาเป็นเจ้าอาวาสวัดกะทิงพระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) จึงได้ถือโอกาสปลัดนาย ข (นามสมมุติ) ออกจากตำแหน่งไวยาวัจกรวัดกะทิง (พระปลัดพร้อม. สัมภาษณ์. 2559)

ผลจากการปลัดนาย ข (นามสมมุติ) จากไวยาวัจกรวัดกะทิงได้มีผลในเวลาต่อมา ก็คือ นาย ข (นามสมมุติ) ได้ทำหนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร้องเรียนพระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ว่าประพฤตินั้นไม่สมควรแก่สมณวิสัยหลายประการดังนี้ (วิชา วงศ์สารสิน. สัมภาษณ์. 2559)

1. เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 ขณะผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดจันทเขตม ได้ลงนามในฐานะประธานที่พักระงับแทนพระครูธรรมสรคุณ อดีตเจ้าอาวาสวัดกะทิง ในเอกสารบันทึกการวัดแนวเขตโดยไม่มีอำนาจ จึงมีเหตุน่าเชื่อว่าไม่มีการรังวัดจริง และแจ้งจำนวนพระภิกษุอยู่จำพรรษาที่พักระงับวัดกะทิงเป็นเท็จตามโครงการพุทธอุทยาน เพราะในระหว่างไม่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษาจริง เป็นการแจ้งความเท็จต่อเจ้าหน้าที่พนักงานป่าไม้

2. เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2555 ผู้ถูกร้องในนามผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดกะทิง ได้นำเงินวัดกะทิง ไปซื้อสลากออมทรัพย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเขาคิชฌกูฏ จำนวน 140,000 หน่วย ๆ ละ 500 บาท รวมเป็นจำนวนเงิน 70,000,000 บาท (เจ็ดสิบล้านบาท)

3. เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2556 ผู้ถูกร้องได้นำเงินวัดกะทิง จำนวน 25 ล้านบาท ไปซื้อที่ดินจำนวน 5 แปลง ในนามของตน จึงขอให้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของวัดกะทิงและการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้ถูกร้อง

เมื่อปี พ.ศ. 2556 คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีมอบให้มูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ เป็นผู้รับผิดชอบจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาทแทนวัดกะทิง เป็นเหตุให้วัดกะทิงต้องเรียกร้องสิทธิ์จากกรมอุทยานแห่งชาติ ยิ่งไปกว่านั้น ในปี พ.ศ. 2557 สิทธิการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาทก็ตกเป็นของจังหวัดจันทบุรีร่วมกับคณะสงฆ์ ดังนั้นชาวบ้านและวัดกะทิงจึงพยายามเรียกร้องทวงถามเพื่อให้มีสิทธิ์จัดงานจนได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพใหญ่บริหารจัดการจัดงาน

ในปี พ.ศ. 2558 แต่เมื่อใกล้ฤดูเปิดงาน พระสังฆาธิการผู้ปกครองคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีสั่งปลดพระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ให้พ้นจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดกะทิง ด้วยเหตุหย่อนความสามารถ (เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี. คำสั่ง. 2557) โดยให้เจ้าคณะตำบลพลวงแต่งตั้งพระครูปริยัติธรรมานุสิฐ เจ้าอาวาสวัดใหม่ อำเภอเมือง เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดกะทิง อำเภอเขาคิชฌกูฏ (เจ้าคณะตำบลพลวง. คำสั่ง. 2557)

การปลดพระอาจารย์ ก (นามสมมุติ) ถูกมองว่า เจ้าคณะตำบลพลวงผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดกะทิง เป็นตัวแทนของคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีและยินยอมให้คณะสงฆ์เป็นผู้จัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเสียดอง ทำให้ทายกทายิกาชาวกะทิงและผู้ศรัทธาในท่านพ่อเขียนรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะรักษาการเจ้าอาวาสวัดกะทิงคนใหม่มิได้เป็นที่เคารพยกย่องของบรรพชิตและศฤงคารในท้องถิ่น และไม่ได้บริหารจัดการงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ท่านพ่อเขียนได้วางไว้

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2558 จึงมีข้อตกลงให้ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำภาคประชาชนของอำเภอเขาคิชฌกูฏ ร่วมกันจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ (บันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น ผู้นำภาคประชาชน ของอำเภอเขาคิชฌกูฏ. 2557) อย่างไรก็ตามข้อตกลงดังกล่าวเป็นเพียงการยุติเหตุการณ์ความขัดแย้งชั่วคราวเท่านั้น จากที่กล่าวมาจะพบว่าการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏหลังการมรณภาพของท่านพ่อเขียนได้ประสบกับความขัดแย้งในการได้รับสิทธิ์เป็นผู้รับผิดชอบจัดงานมาโดยตลอด เราพบว่า เนื่องจากในปี พ.ศ. 2559 มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบจัดงานเป็นวัดทั้ง 9 แห่ง ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ (เดลินิวส์. ออนไลน์. 2558) ในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏมีปรากฏการณ์ในเรื่องอำนาจและผลประโยชน์หลายประการด้วยกัน เช่น ความขัดแย้งจากการจัดคิวรถ รับ - ส่งขึ้นเขาคิชฌกูฏ ที่มีทั้งคิวที่อยู่วัดกะทิงและคิวที่อยู่วัดพลวง การแสวงหาผลประโยชน์ในกิจการต่าง ๆ ในงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ ไม่ว่าจะเป็นการถวายเป็นสังฆทาน การจัดผ้าป่าลอยฟ้า การจัดกองทุนผ้าป่าหิน ดิน ทราย กิจกรรมการแก้ปีชง ระฆังชีวิต หรือแม้กระทั่งกิจกรรมการใส่บาตรพระประจำวัน เป็นต้น ที่ปรากฏเหล่านี้ยังไม่รวมไปถึงปัจจัยที่นำมาซึ่งผลประโยชน์อื่น ๆ อีก อาทิ การจัดร้านค้า เป็นต้น ซึ่งส่วนแล้วแต่เป็นประเด็นที่นำไปสู่ความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏทั้งสิ้น

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องติดต่อมา 3 ปี หลังจากเปิดป่า ปิดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ ปี พ.ศ. 2558 มีการประชุมฝ่ายขัดแย้งต่อเนื่อง ดังนี้

การประชุมครั้งที่ 1 ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม 2558 มีการประชุมตกลงอนุญาตเจ้าภาพจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาท เพราะทางคณะสงฆ์ได้ส่งเอกสารเสนอไปที่สำนักงานป่าไม้เขตศรีราชา ชาววัดกะทิงได้ส่งเอกสารขอเป็นเจ้าภาพเช่นกัน จึงมีการนัดประชุมที่สำนักงานป่าไม้

ศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีผู้แทนคณะสงฆ์ ผู้แทนชาววัดกะทิง และผู้แทนป่าไม้เขต 2 ศรีราชา แต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้เพราะข้อขัดแย้งเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ของปีที่ผ่านมา

การประชุมครั้งที่ 2 ในเดือนมิถุนายน 2558 ที่สำนักงานป่าไม้เขต 2 ศรีราชา เพื่อหาทางออกร่วมกัน โดยมีผู้แทนคณะสงฆ์ ผู้แทนชาววัดกะทิง ผู้แทนอุทยานแห่งชาติ และมีหน่วยงานสหประชาชาติ (UN) เข้าร่วมประชุมด้วย อ้างว่าเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ถิ่นธรรมชาติกลับสู่ป่า) ได้ข้อสรุปว่าไม่ว่าฝ่ายใดได้เป็นเจ้าของ ต้องมีมาตรการให้ผู้แสวงบุญขึ้นไปนมัสการรอยพระพุทธรูปได้ แต่ห้ามมิให้มีการขายสินค้าบนยอดเขา ในการประชุมครั้งนี้ยังไม่ได้ข้อยุติเรื่องเจ้าภาพ แต่จัดให้มีการประชุมต่อเนื่องไปอีกทุกเดือน

ประมาณกลางเดือนกรกฎาคม ทั้งคณะสงฆ์ และวัดกะทิงได้เสนอเรื่องไปถึงอธิบดีกรมป่าไม้ ในที่สุดอธิบดีกรมป่าไม้จะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด ซึ่งไม่ใช่การแก้ปัญหาให้ยุติลง

เดือนกันยายน 2558 กรรมการและชาวบ้านวัดกะทิงส่งหนังสือไปที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรีจึงเดินเรื่องเข้าหา คสช.บ้าง ทำให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. ต้องกำชับเรื่องนี้ให้รองนายกและอธิบดีกรมป่าไม้เร่งแก้ปัญหา

ในระหว่างรอการพิจารณาคัดเลือกเจ้าภาพจัดงาน ทั้งคณะสงฆ์และวัดกะทิงได้ยื่นเอกสารร้องทุกข์ไปตามหน่วยงานต่าง ๆ จนถึงเดือนพฤศจิกายน 2558 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้า คสช. มีคำสั่งที่เป็นเงื่อนไขด่วนว่า ถ้าทั้งสองฝ่ายไม่ปรองดอง ไม่สมานฉันท์ไม่ร่วมกันทำงานก็จะไม่ให้มีการเปิดงานบนยอดเขาอีก โดยมอบให้สำนักงานป่าไม้ศรีราชา เขต 2 ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี และมณฑลทหารบกที่ 19 เป็นผู้ประสานงาน

สุดท้ายก็กำหนดเวลาเปิดงานตามประเพณี ป่าไม้ศรีราชามอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรีเป็นผู้ดำเนินงาน จังหวัดจึงต้องอาศัยคสช. เข้าร่วมงานด้วย โดยให้คณะสงฆ์ตกลงยินยอมกับวัดกะทิง โดยมีคสช. ดำเนินการแทนจังหวัดทุกเรื่อง

จากปรากฏการณ์ความขัดแย้งอำนาจและผลประโยชน์ดังกล่าว ทำให้เป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่าความขัดแย้งดังกล่าวเกิดจากอะไร มีใครได้ประโยชน์ มีใครเสียประโยชน์ และจะมีมาตรการในการหาแนวทางในการแก้ไขความขัดแย้งนี้ได้อย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมืองของการท่องเที่ยวเชิงศาสนา : กรณีศึกษาการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปเขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี นี้ขึ้นมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มีผลต่อความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. การทราบถึงรูปแบบและกระบวนการในการป้องกัน แก้ไขความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏที่เกิดขึ้น สามารถนำไปสู่การนำเสนอแนวทาง และมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้การท่องเที่ยวในเชิงศาสนา มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต
2. การศึกษาความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีจะเป็นกรณีตัวอย่างของการจัดงานการท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่เหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านช่วงเวลา ในการศึกษาเรื่องความขัดแย้งทางเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ พิจารณาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีปรากฏการณ์ว่าท่านพ่อเขียนมรณภาพและเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดความขัดแย้งในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏก่อนข้างรุนแรงเรื่อยมาจนถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 ที่งานวิจัยชิ้นนี้สิ้นสุดลง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยด้านผลประโยชน์ หมายถึง ทรัพย์สินหรือสิ่งของต่าง ๆ อันเกิดขึ้นก่อน หรือหลังการดำเนินการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ ซึ่งทรัพย์สินสิ่งของดังกล่าวอาจเป็นได้ทั้งที่เป็นเงินทองหรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ ที่มีใช้ทรัพย์สินเงินทองก็ได้ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการจัดงานดังกล่าว เช่น การสัปดาห์กัณฑ์รับ-ส่ง ประชาชนขึ้นลงเขา การจัดแบ่งรายได้จากการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้อนุสัญญาท่านพ่อเขียน เป็นต้น

ปัจจัยด้านการจัดสรรอำนาจ หมายถึง การแบ่งปันอำนาจในการบริหารงานของการจัดงานในงานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏที่ไม่เท่าเทียมกัน เช่น กลุ่มวัดกะทิงอ้างอำนาจในการจัดงานด้วยการยกเหตุผลว่าผู้ที่บุกเบิกให้มีประวัติศาสตร์เขาคิชฌกูฏ เริ่มมาจากท่านพ่อเขียน ดังนั้น อำนาจในการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จน่าจะอยู่ที่วัดกะทิง ในท่วงทำนองเดียวกันกลุ่มที่มีอำนาจกลุ่มอื่น ๆ หาเหตุผลมาหักล้างเพื่อให้อำนาจและผลประโยชน์ตกอยู่กับฝ่ายตนเอง เช่น กลุ่มคณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี อ้างว่าเขาคิชฌกูฏเป็นสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในการกำกับดูแลของอุทยานแห่งชาติ ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นสาธารณสมบัติที่ทุกฝ่ายต้องได้รับอำนาจในการจัดสรรร่วมกัน

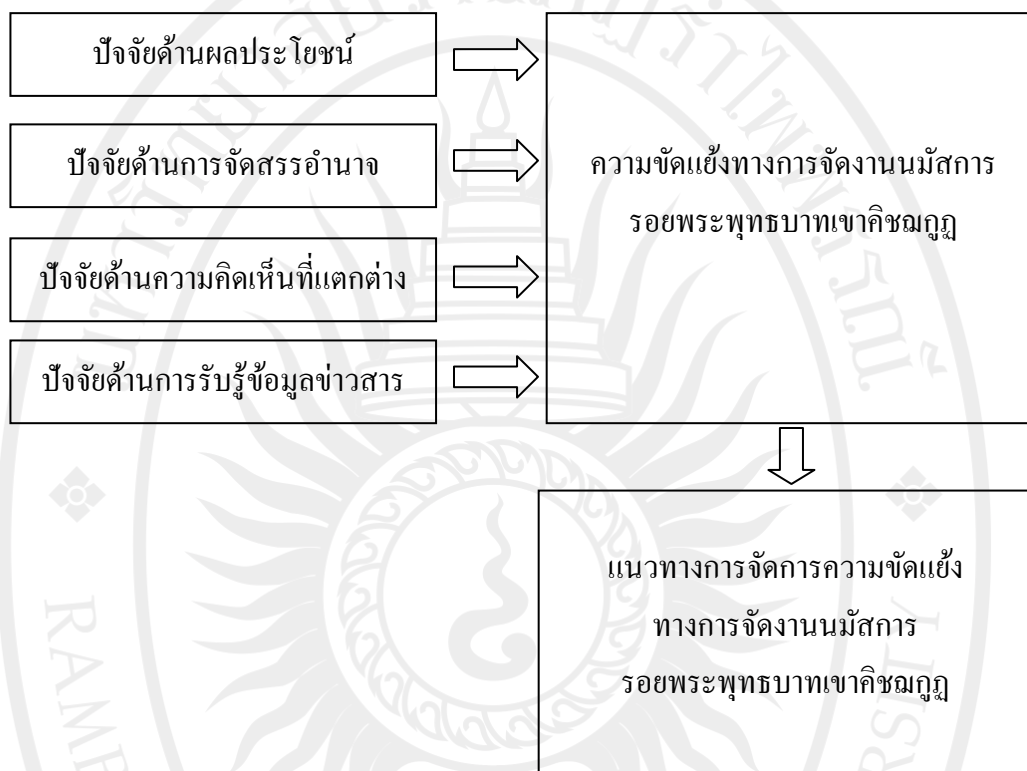
ปัจจัยด้านความคิดเห็นที่แตกต่าง หมายถึง สิ่งที่เกิดจากอุดมการณ์ความเชื่อ ความชอบ ซึ่งมักจะมีพื้นฐานมาจากความรู้สึกนึกคิดส่วนบุคคล หรือที่สอดคล้องกับคำกล่าวเชิงพุทธที่ว่า นานาจิตตัง เช่น ความเชื่อที่ว่าความเป็นพระหรือความเป็นวัดไม่จำเป็นที่จะต้องสะสมทรัพย์สินเงินทอง เป็นต้น ดังนั้นความคิดเห็นที่แตกต่างนี้เองจึงนำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งทางความคิดเห็นที่แตกต่างที่เกิดขึ้นมาในการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏ ซึ่งมีทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง คณะสงฆ์ มูลนิธิต่าง ๆ ทหาร ตำรวจ เป็นต้น

ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้รับข้อมูลข่าวสารมาจากแหล่งต่าง ๆ กัน ซึ่งบางโอกาสปราศจากการคิด วิเคราะห์ และแยกแยะด้วยความมีเหตุมีผล ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาภายในการจัดงานนมัสการเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ความขัดแย้งการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเขาคิชฌกูฏ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยและการต่อต้านปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เป็นไปได้ทั้งการพูด การคิดและการทำ รวมถึงการออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อแสดงพลังทางสังคมในการกดดัน การขับเคี่ยว การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ เช่น กรณีที่มีบุคคลไม่ทราบฝ่ายนำรถบรรทุกดินไปทิ้งปิดทางขึ้นเขาคิชฌกูฏ เป็นเหตุทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องประชุมปรึกษาหารือ เพื่อสร้างกระบวนการจัดการความขัดแย้งในเรื่องดังกล่าวโดยเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวบานปลาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพประกอบ 1 วิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองของการจัดงานนมัสการ รอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่ามีปัจจัยด้านผลประโยชน์ การจัดสรรอำนาจ ความคิดเห็นที่แตกต่าง และการรับรู้ข่าวสาร เป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดความขัดแย้ง เป็นเหตุให้ต้องศึกษาแนวทางการจัดการความขัดแย้งทางการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผลประโยชน์เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความขัดแย้งทางเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ
2. การจัดสรรอำนาจเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความขัดแย้งทางเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ

3. ความคิดเห็นที่แตกต่างเป็นปัจจัยเสริมที่มีผลต่อความขัดแย้งทางเศรษฐศาสตร์
การเมืองว่าด้วยการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ

4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างเป็นปัจจัยเสริมที่มีผลต่อความขัดแย้ง
ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรบาทเขาคิชฌกูฏ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี